

UNDIRBÚNINGUR RÝNIFUNDA**6. FÉLAGARÉTTUR****Yfirlit yfir sjónarmið sem taka þarf tillit til vegna sérstöðu Íslands**

Samningahópur um EES kafla (II) hefur unnið greinargerð um helstu atriði sem hafa þarf í huga varðandi 6. kafla um félagarétt. Kaflinn fellur undir EES-samninginn og flestar gerðir Evrópusambandsins á sviðinu eru þegar innleiddar eða verða innleiddar á næstunni.

Ísland hefur ekki samið um undanþágur, aðlaganir eða sérlausnir á þessu sviði og telur samningahópurinn ekki þörf á að vekja athygli á sérstökum álitamálum á rýnifundum.

Greinargerð þessi inniheldur yfirferð á regluverki ESB á viðkomandi sviði og samanburð við íslenska löggjöf. Hún tiltekur atriði sem talið er rétt að halda til haga fyrir komandi samningaviðræður. Skjalið inniheldur ekki samningsafstöðu Íslands sem mótuð verður á síðari stigum.

**Greinargerð til aðalsamninganefndar um
yfirferð rýniblaða í samningahópi EES II**

6. kafli - Félagaréttur

Tímasetning skoðunar: 14. júlí 2010.

Samantekt

Kaflinn skiptist í tvo meginþætti. Annars vegar er fjallað almennt um félagarétt og hins vegar um reikningsskil fyrirtækja og endurskoðun.

EES-samningurinn geymir ýmsar tilskipanir með reglum um félög, t.d. um skrásetningu þeirra, lágmarkshlutfé í hlutfélögum, samruna og skiptingu hlutfélaga og einkahlutfélög eins aðila. Jafnframt eru áberandi þar reglugerðir um evrópsk félög, þ.e. Evrópsk fjárhagsleg hagsmunafélög (ein tegund sameignarfélaga), Evrópufélög (Evrópska hlutfélagið) og Evrópsk samvinnufélög, svo og vissar reglur um aðild starfsmanna í evrópsku félögunum. Reglur úr viðkomandi gerðum hafa verið innleiddar í íslenskan rétt.

Meirihluti gerða um reikningsskil fyrirtækja og endurskoðun eru nú þegar hluti af EES-löggjöfinni og hefur verið innleidd með fullnægjandi hætti eða er í innleiðingarferli. Nokkrar nýlegar reglugerðir sem varða EES, um breytingar á reglugerð um innleiðingu tiltekinna alþjóðlegra reikningsskilastaðla hafa enn ekki verið teknar upp í EES-samninginn.

Á sviði reikningsskila fyrirtækja hefur hluti tilskipunar Evrópuþingsins og ráðsins nr. 2006/46/EB um góða stjórnunarhætti skráðra félaga á skipulegum verðbréfamarkaði og reglugerðar framkvæmdastjórnarinnar (EB) nr. 1569/2007 um eftirlit ársreikningaskrár með félögum utan EES-ríkjanna sem skráð hafa verðbréf sín á skipulegum verðbréfamarkaði hér á landi ekki komið til framkvæmda. Lagafrumvarp til innleiðingar á ofangreindri tilskipun og reglugerð var lagt fyrir Alþingi haustið 2009 og er til umræðu í viðskiptanefnd Alþingis.

Ekki er um neinar undanþágur eða aðlaganir að ræða. Ef taka á upp gerðir vegna aðildar að ESB er ekki að sjá að breyta þurfi lögum eða reglum.

Efni kafla

Fjallað er m.a. um skrásetningu félaga, lágmarkshlutfé í hlutfélögum, samruna og skiptingu hlutfélaga og einkahlutfélög eins aðila. Jafnframt eru áberandi þar reglugerðir um evrópsk félög, þ.e. Evrópsk fjárhagsleg hagsmunafélög (ein tegund sameignarfélaga), Evrópufélög – Evrópska hlutfélagið) og Evrópsk samvinnufélög, svo og vissar reglur um aðild starfsmanna í evrópsku félögunum

Þá eru einnig reglur um reikningsskil fyrirtækja og endurskoðun. Reglur um reikningsskil fyrirtækja kveða m.a. á samningu ársreiknings og árshlutareiknings og framsetningu bókhalds. Þá kveða reglurnar einnig á um beitingu alþjóðlegra reikningsskilastaðla við gerð ársreikninga og árshlutareikninga fyrir stærri fyrirtæki. Reglur um endurskoðun kveða m.a. á um réttindi og starfsemi endurskoðenda, opinberan eftirlitsaðila með störfum endurskoðenda, óhæði og gæðaeftirlit.

Mikilvægustu gerðir.

Greinargerð þessi inniheldur yfirferð á regluverki ESB á viðkomandi sviði og samanburð við íslenska löggjöf. Hún tiltekur atriði sem talið er rétt að halda til haga fyrir komandi samningaviðræður. Skjalið inniheldur ekki samningsafstöðu Íslands sem mótuð verður á síðari stigum.

Almennt um félagarétt:

1. Önnur félagaréttartilskipunin, nr. 77/91/EBE, um lágmarkshlutfé í hlutafélögum (Second Company Law Directive on minimum capital)
2. Þriðja félagaréttartilskipunin, nr. 78/855/EBE, um samruna hlutafélaga (Third Company Law Directive on merger)
3. Sjötta félagaréttartilskipunin, nr. 82/891/EBE, um skiptingu hlutafélaga (Sixth Company Law Directive on division)
4. Ellefta félagaréttartilskipunin, nr. 89/666/EBE, um útibú félaga (Eleventh Company Law Directive on branches)
5. Endurútgefin fyrsta félagaréttartilskipunin, nr. 2009/101/EB, um skráningu félaga (Codified First Company Law Directive on safeguards)
6. Tilskipun um einkahlutafélög eins aðila, nr. 2009/102/EB (Codified Twelfth Company Law Directive on Single-Member Private Limited-Liability Companies)
7. Tilskipun um millilandasamruna hlutafélaga með takmarkaðri ábyrgð, nr. 2005/56/EB (Cross-Border Mergers' Directive)
8. Tilskipun um réttindi hluthafa í hlutafélögum, nr. 2007/36/EB (Shareholder Rights Directive)
9. Reglugerð um Evrópsk fjárhagsleg hagsmunafélög, nr. 2137/85/EBE (Regulation on the European Economic Interest Grouping (EEIG)).
10. Reglugerð um Evrópufélög (Evrópska hlutafélagið), nr. 2157/2001/EB (European Company Statute)
11. Reglugerð um Evrópsk samvinnufélög, nr. 1436/2003/EB (European Cooperative Society Regulation (SCE))

Reikningsskil og endurskoðun:

1. Fjórða félagaréttartilskipunin (Fourth Council Directive 78/660/EEC) fjallar um gerð ársreikninga fyrir ákveðnar tegundir fyrirtækja. Tilskipunin fellur undir EES-samninginn og hefur verið innleidd, sbr. lög nr. 3/2006 um ársreikninga.
2. Sjöunda félagaréttartilskipunin (Seventh Council Directive 83/349/EEC) fjallar um samstæðureikninga. Tilskipunin fellur undir EES-samninginn og hefur verið innleidd, sbr. lög nr. 3/2006 um ársreikninga.
3. Áttunda félagaréttartilskipunin (Eighth Council Directive 2006/43/EC) um lögbundna endurskoðun ársreikninga og samstæðureikninga. Tilskipunin hefur verið innleidd, sbr. lög nr. 79/2008 um endurskoðendur.
4. Reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 1606/2002 um beitingu alþjóðlegra reikningsskilastaðla hefur lagagildi hér á landi. Markmið reglugerðarinnar er að taka upp og beita alþjóðlegum reikningsskilastöðlum til að samræma fjárhagsupplýsingar til að tryggja gagnsæi og samanburðarhæfni reikningsskila og skilvirka starfsemi fjármagnsmarkaðar og innri markaðarins.

ESB-gerðir, sem eru ekki í EES-samningnum, kalla ekki á setningu laga eða reglna við innleiðingu, sbr. eftirfarandi ESB-gerðir:

1. ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar nr. 2004/706/EB frá 15. október 2004 um stofnun Evrópskrar nefndar um stjórnarhætti félaga (Commission Decision of 15 October 2004

Greinargerð þessi inniheldur yfirferð á regluverki ESB á viðkomandi sviði og samanburð við íslenska löggjöf. Hún tiltekur atriði sem talið er rétt að halda til haga fyrir komandi samningaviðræður. Skjalið inniheldur ekki samningsafstöðu Íslands sem mótuð verður á síðari stigum.

- establishing the European Corporate Governance Forum (2004/706/EC)) (rýniblað útbúið);
2. ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar nr. 2008/598/EB frá 25. júní 2008 um breytingu á ákvörðun 2004/706/EB varðandi skrá yfir nefndarmenn í Evrópskri nefnd um stjórnarhætti félaga (Commission Decision of 25 June 2008 amending Decision 2004/706/EC as regards the list of members of the European Corporate Governance Forum (2008/598/EC)) (rýniblað útbúið);
 3. yfirlýsing fulltrúa ríkisstjórna aðildarríkjanna frá 17. desember 1973 um eyðingu lagalegra hindrana fyrir sameiningu félaga (Statement by the representatives of the governments of the Member States of 17 December 1973 concerning the removal of legal barriers to the linking-up of undertakings);
 4. Tilkynning frá framkvæmdastjórninni: Þátttaka evrópskra fjárhagslegra hagsmunafélaga (EEIG) í opinberum samningum og áætlunum með fjármögnun úr opinberum sjóðum (óopinber þýðing) (Communication from the Commission: Participation of European Economic Interest Groupings (EEIGs) in public contracts and programmes financed by public funds) (merkt 31997Y0920(01)).

Áhrif kafla

Þær viðbætur, sem aðild að ESB leiðir af sér miðað við núgildandi almennar reglur sambandsins um félagarétt, leiða ekki til lagabreytinga eins og segir hér að framan. Væntanlegar nýjar reglur, t.d. reglugerð um evrópsk einkahlutafélag á grundvelli EES-samningsins, munu hins vegar leiða til lagabreytinga þegar þar að kemur.

Þar sem innleiðing gerða er varða reikningsskil fyrirtækja og endurskoðun hefur að mestu leyti farið fram er ekki gert ráð fyrir miklum áhrifum á löggjöf.

Núverandi viðbætur leiða ekki til kerfisbreytinga, m.a. nýrra stofnana.

Ekki er gert ráð fyrir fjárhagslegum áhrifum af þessum kafla umfram þeim sem leiðir af aðild Íslands að EES.

Aðild að ESB getur, þegar fram líða stundir, leitt til einhvern aukningar á þátttöku Íslands í félagaréttarstarfsemi ESB.

EES og Schengen (ef við á)

Innleiðingu gerða í félagarétti er lokið. Unnið verður að innleiðingu á ákvæðum þar sem frestur er enn fyrir hendi (tilskipun 2009/109/EB varðandi samruna og skiptingu). Um reikningsskil vísast til samantektar.

Engar undanþágur eða aðlögun eru fyrir Ísland í félagaréttinum.

Alþjóðasamningar sem eiga undir kaflann

Aðild að ESB leiðir ekki til aðildar að alþjóðasamningum á sviði félagaréttar miðað við núgildandi reglur. Í þessu sambandi má geta þess að samningur frá 1968 um gagnkvæma viðurkenningu á félögum og fyrirtækjum (Convention on the Mutual Recognition of Companies and Bodies Corporate (41968A000(01))) hefur ekki öðlast gildi þannig að hann skiptir ekki máli ellegar tvær bókanir er honum tengjast.

Greinargerð þessi inniheldur yfirferð á regluverki ESB á viðkomandi sviði og samanburð við íslenska löggjöf. Hún tiltekur atriði sem talið er rétt að halda til haga fyrir komandi samningaviðræður. Skjalið inniheldur ekki samningsafstöðu Íslands sem mótuð verður á síðari stigum.

ESB stofnanir og sjóðir sem eiga undir kaflann

Í samstarfi innan ESB yrði áfram um að ræða þátttöku í fundum félagaréttarnefndar ESB. Við gæti hugsanlega bæst síðar þátttaka í starfi Evrópskrar nefndar um stjórnarhætti félaga (The European Corporate Governance Forum). Í stað eftirlitsstofnunar EFTA kæmi framkvæmdastjórn ESB og í stað EFTA dómstólsins kæmi dómstóll Evrópubandalaganna en það er hluti af almennum breytingum við hugsanlega aðild að ESB.

Sjónarmið sem mikilvægt er að hafa í huga þegar til viðræðna kemur

Ekki er annað sjáanlegt en að viðræður um viðbætur á sviði félagaréttar vegna aðildar að ESB yrðu mjög stuttar. Engir sérstakir mikilvægir hagsmunir virðast þar á ferðinni. Ekki reynir á sérlausnir fyrir Ísland. Ekki þarf að viðhalda undanþágu eða aðlögun enda eru þær ekki fyrir hendi. Nefna mátti að það gæti skipt máli fyrir Ísland að ekki væru settar ítarlegri reglur um félagarétt á sviði ESB en nauðsynlegt væri, sbr. ítarlegar reglur um nýjar tegundir félaga sem leiða til viðamikillar löggjafar sem síðan er e.t.v. ekki nýtt eða mjög lítið nýtt.

Greinargerð þessi inniheldur yfirferð á regluverki ESB á viðkomandi sviði og samanburð við íslenska löggjöf. Hún tiltekur atriði sem talið er rétt að halda til haga fyrir komandi samningaviðræður. Skjalið inniheldur ekki samningsafstöðu Íslands sem mótuð verður á síðari stigum.